

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο

Το κείμενο αποτελεί (διασκευασμένο) απόσπασμα από την ομότιτλη εισήγηση του Νικόλαου Ντούσκα σε εκπαιδευτικό συνέδριο. Ανακτήθηκε στις 14.10.2021 μέσω του διαδικτυακού ιστότοπου <http://ipeir.pde.sch.gr/educonf/>.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας του εκπαιδευτικού στη σύγχρονη εποχή πρέπει να είναι η ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών, η ευγένεια, η υπομονή και η επιμονή, η καταδεχτικότητα, η ειλικρίνεια, η αντικειμενικότητα, η κοινωνικότητα, η δικαιοσύνη, η αισιοδοξία, ο ενθουσιασμός, το κέφι, το χιούμορ και, κυρίως, ο σεβασμός στα δικαιώματα του παιδιού και γενικότερα η αγάπη προς το παιδί. Οφείλει ο ίδιος να αποτελεί ολοκληρωμένη προσωπικότητα, καθώς δεν προσφέρει απλώς γνώσεις και μάθηση, αλλά διαμορφώνει και τον χαρακτήρα των μαθητών. Με το σκεπτικό αυτό, λοιπόν, επιχειρήθηκε η σκιαγράφηση της εικόνας του «ιδανικού» δασκάλου, στην οποία θα πρέπει να αποσκοπεί κάθε εκπαιδευτικός, στα πλαίσια των δυνατοτήτων, των δυνάμεών του και της προσωπικότητάς του, ώστε να συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία του σχολείου ως κοινωνικού οργανισμού.

Εκείνο που η σύγχρονη κοινωνία απαιτεί επιπλέον από τον εκπαιδευτικό είναι να είναι «ανανεωτής», να έχει δηλαδή συνεχή ενημέρωση στις νέες εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα τόσο σε ψυχολογικό, παιδαγωγικό, κοινωνικο-πολιτισμικό επίπεδο, όσο και σε τεχνολογικό και, κυρίως, να διαθέτει ευστροφία, ευελιξία και ικανότητα προσαρμογής σε νέους ρόλους. Το ερώτημα που τίθεται είναι με ποιο τρόπο ο εκπαιδευτικός θα δώσει θετική κατεύθυνση σε όλους τους παράγοντες που αναφέρθηκαν, ώστε να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες για δημιουργική και ουσιαστική μάθηση, που είναι και το επιδιωκόμενο.

Όσες γνώσεις κι αν διαθέτει ο εκπαιδευτικός, η προετοιμασία πριν μπει στην τάξη αποτελεί σημαντικό κομμάτι της διδακτικής πράξης. Οφείλει, λοιπόν, να προετοιμάζεται πολύπλευρα, προκειμένου να παρουσιάσει τη νέα γνώση, να ενισχύσει την εκμάθησή της και να καλλιεργήσει τις ικανότητες και τις δεξιότητες των μαθητών του. Η προετοιμασία αυτή είναι αναγκαία και απαιτεί συνεχή επιστημονική ενημέρωση. Παράλληλα, οφείλει να λάβει υπόψη τόσο το μαθησιακό επίπεδο όσο και τους ρυθμούς και το προσωπικό στυλ μάθησης του κάθε μαθητή της τάξης του.

Συγχρόνως, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσανατολίσει τους μαθητές στον στόχο (ή στους στόχους) της διδακτικής ενότητας. Δεν αρκεί να γνωρίζει μόνο ο ίδιος τον στόχο της εκάστοτε ενότητας, είναι απαραίτητο να έχει προσανατολιστεί σ' αυτόν κι ο μαθητής, διότι ο μαθητής είναι εκείνος ο οποίος καλείται να πετύχει αυτόν το στόχο, οπότε η επιτυχία ή αποτυχία του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις δικές του προσπάθειες και δυνάμεις.

A3. Στο κείμενο επιχειρείται η σκιαγράφιση της εικόνας του «ιδανικού» δασκάλου. Σε επιστολή σου (200-250 λέξεων) προς τον κειμενογράφο διατυπώνεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με την εικόνα που παρουσιάζει, παραθέτοντας τις δικές σου θέσεις για τον «ιδανικό» εκπαιδευτικό και τα κυριότερα γνωρίσματά του. Μπορείς να αντλήσεις παραδείγματα από την ως τώρα σχολική σου πορεία, για να ενισχύσεις τις απόψεις σου.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Το παιδί που αγαπούσε τα πουλιά

Τα αποσπάσματα προέρχονται από το ομότιτλο διήγημα που περιλαμβάνεται στο βιβλίο του Θανάση Αθανασίου «Το παιδί που αγαπούσε τα πουλιά και άλλα αφηγήματα» (εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2015).

Ο Σωτηράκης, φτωχόπαιδο, ορφανός από πατέρα, που είχε σκοτωθεί ψαρεύοντας με δυναμίτη, από πολυμελή πάμφτωχη οικογένεια, με τα περισσότερα παιδιά να είναι κορίτσια, δηλαδή «βάρους», προίκα, δεν είχε προστάτη, εκτός από τη μάνα του τη μαυροφορεμένη και αγέλαστη που αγωνιζότανε με νύχια και με δόντια να τα μεγαλώσει και σε σιωπηρή συναίνεση¹ είχε αφήσει την «κηδεμονία» του στο δάσκαλο. Ο δάσκαλος είχε αποδεχτεί την οιονεί² κηδεμονία και είχε κάνει στόχο ζωής να «συνετίσει» τον Σωτηράκη. Δηλαδή, τι να τον συνετίσει; Το παιδί δεν ήταν «κακό», δεν ενοχλούσε κανένα, απλώς δεν διάβαζε ιδιαίτερα, δεν τον «τραβούσε» το σχολείο και, επομένως, μοιραία, δεν ήταν καλός μαθητής. Αλλού ήταν η ζωή για τον Σωτηράκη. Έξω, στο ύπαιθρο, στους γκρεμούς και στα δέντρα να ψάχνει για φωλιές πουλιών, ζώων, φιδιών... Μικρόσωμος και αδύνατος όπως ήταν, άφοβος και τεχνίτης στην αναρρίχηση ακόμη και στα πιο απότομα και επικίνδυνα γκρεμνά, εύρισκε ελευθερία και νόημα ζωής σ' αυτό. [...]

¹συναίνεση: συμφωνία

²οιονεί: κάτι σαν, κατά κάποιον τρόπο

[Ο Σωτήρης μετά από πολλά χρόνια] έγινε ένας ευυπόληπτος³ πολίτης. Όμως ο «κύκλος» δεν μπορούσε να κλείσει. Έλειπε κάτι σπουδαίο, αυτό που μικρός λαχταρούσε, τα πουλιά, τα ζώα, τα σκυλιά, για τα οποία έτρωγε ξύλο από τον δάσκαλο... Δημιούργησε, λοιπόν, μια τεράστια φάρμα, πλήρωσε όσο-όσο γι' αυτό, έναν παράδεισο με ό,τι άγριο πουλί και ζώο αγαπούσε, γεράκια, γλάρους, κοράκια, πέρδικες, αγριοπερίστερα, τριγόνια, φασιανούς, λαγούς και, φυσικά, κυνηγόσκυλα! Όλα αυτά, βέβαια, τον ικανοποιούσαν, του έδιναν χαρά και ισορροπία, αλλά πάλι δεν ηρεμούσε. Τότε μονάχα θα ησύχαζε, όταν θα έβλεπε ο δάσκαλος με τα ίδια του τα μάτια την ήττα του. Μόλις, λοιπόν, έμαθε ο Σωτήρης ότι ο δάσκαλος είχε έρθει από την Καβάλα, πήγε τον πήρε λέγοντάς του «δάσκαλε, θέλω να σου δείξω κάτι!». Ο δάσκαλος απόρησε, ανυποψίαστος όπως ήταν, αλλά δέχτηκε να πάει μαζί του. Μόλις έφτασαν στη φάρμα, τον οδήγησε στο εσωτερικό με τα πουλιά να τον κυκλώνουν από παντού, τα κοράκια και οι γλάρροι να κρίζουν, οι πέρδικες και οι λαγοί να μπερδεύονται στα πόδια του, τα σκυλιά να γαβγίζουν και ο Σωτήρης να λέει θριαμβευτικά στον δάσκαλό του: δάσκαλε, σε νίκησα!

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Για ποιους λόγους ο Σωτήρης ήθελε να αποδείξει την αξία του στον πρώτο του αυταρχικό δάσκαλο; Πώς κρίνεις τον τρόπο με τον οποίο αισθάνθηκε ότι πήρε δικαίωση;

ή

2. Να υποθέσεις ότι είσαι ο Σωτήρης και να αφηγηθείς σε μια σελίδα ημερολογίου τι συνέβη ακριβώς την ημέρα που οδήγησε τον πρώτο του δάσκαλο στη φάρμα του.

Μονάδες 25

³Ευυπόληπτος: αξιοσέβαστος, που έχει καλή υπόληψη/ φήμη στον κοινωνικό περίγυρο